

УДК 332.12(477)

Забедюк М. С., к.е.н.

Луцький національний технічний університет

НАПРЯМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ

У статті визначено умови ефективного використання та нарощення підприємницького потенціалу регіонів. Зокрема, виділено значення інвестиційних процесів для розвитку підприємництва у регіонах. Запропоновано напрями стимулювання розвитку підприємницького потенціалу регіонів.

Ключові слова: підприємницький потенціал, регіональний інвестиційний ринок, стимулювання розвитку бізнес середовища.

Zabedyuk M.

DIRECTIONS OF STIMULATING ENTREPRENEURIAL POTENTIAL OF THE REGIONS

In the article the conditions of effective using and increasing of the entrepreneurial potential of the regions are defined. In particular, it is highlighted the value of the investment process for the development of entrepreneurship in the regions. The strategies of stimulating of the development of the entrepreneurial potential of the regions are proposed.

Забедюк М. С.

Key words: entrepreneurial potential, regional investment market, stimulating the development of the business environment.

Забедюк М. С.

НАПРАВЛЕНИЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНОВ

В статье определены условия эффективного использования и наращивания предпринимательского потенциала регионов. В частности, выделено значение инвестиционных процессов для развития предпринимательства в регионах. Предложены направления стимулирования развития предпринимательского потенциала регионов.

Ключевые слова: предпринимательский потенциал, региональный инвестиционный рынок, стимулирование развития бизнес среды.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Розвиток бізнес-середовища є невід'ємною умовою ефективного функціонування ринкової економіки та одним з дієвих факторів розвитку суспільства. Дослідження вказують, що в нашій країні розвиток бізнесу, зокрема малого підприємництва, характеризується, крім вагомій регіональної диференціації, значними внутрішньо-регіональними відмінностями. Основними чинниками, що впливають на розподіл малих підприємств в регіонах, є:

- спрямованість економічного потенціалу (промисловий, аграрний, змішаний);
- кількість та величина міст обласного підпорядкування;
- географічне положення.

Вказуючи на важливість сприяння розвитку підприємницького потенціалу на рівні регіонів, зазначається, що регулювання й підтримка малого підприємництва з єдиного центру в цілому по країні можливі лише за окремими напрямками. Місцеві органи влади мають вірогідну інформацію про стан попиту й пропозиції на ринку, обсяг виробництва товарів та послуг і ступені задоволення виробничих та особистих потреб, про перспективи й можливості розвитку тих чи інших підприємницьких структур і відповідних сфер [1]. Тому розробляти та впроваджувати фінансові інструменти стимулювання розвитку бізнесу необхідно з врахуванням регіональних особливостей,

що б дало можливість активізувати ендегенний потенціал територій та відшукати незадіяні резерви.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Слід відзначити, що дослідженням проблем розвитку підприємництва присвячені праці З. Варналія, Л. Воротиної, В. Гейця, Ю. Ніколенко, Н. Краснокутської, Д. Ляпіна, Н. Коротенко, О. Осауленко, А. Чухно та інших. Науковці вказують на такі проблеми розвитку підприємницької діяльності, як низькі виробничі показники, екстенсивний розвиток багатьох із структур малого бізнесу. Для подолання існуючих проблем пропонується вдосконалення існуючого законодавства, зміни в організації виробництва, підвищення відповідальності суб'єктів підприємництва за результати своєї економічної діяльності [2]. Проте, залишаються недостатньо висвітленими напрями стимулювання розвитку підприємницького потенціалу регіонів.

Цілі статті. Метою статті є визначення умов ефективного використання підприємницького потенціалу і напрямів стимулювання його розвитку.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Особливе місце у структурі потенціалу території належить підприємницькому потенціалу. Реалізація підприємницького потенціалу дає можливість отримати значний соціально-економічний ефект розвитку регіональної системи в цілому.

«Саме сектор малого бізнесу в умовах розвинених ринкових відносин є динамічним інструментом економічної демократії, що об'єднує в мікрофункціональні виробничі комбінації різноманітні цінності й фактори людського капіталу конкретних регіонів та населених пунктів, розвиває їх і найбільш повно й раціонально використовує» [3].

Ефективне використання та нарощення підприємницького потенціалу в регіоні забезпечується за таких умов:

- матеріально-технічної, інформаційної та фінансової підтримки сфери малого й середнього бізнесу;
- спрощення процедури оформлення дозвільних документів;
- відпрацювання простої й доступної схеми вирішення земельних питань;

- розвиток лізингу машин, обладнання та інших засобів виробництва, складування, реалізації продукції;
- вдосконалення системи оподаткування підприємницької діяльності;
- підвищення рівня безпеки підприємницької діяльності;
- надання інформаційної (навчання, консультування), грошової допомоги безробітним (безпроцентної позики тощо), які бажають зайнятися підприємницькою діяльністю;
- у кожному регіоні доцільно створення бази даних, яка б містила інформацію про традиційні, специфічні для різних місцевостей ремесла з метою надання кваліфікованої інформаційної допомоги підприємцям, які бажають зайнятися таким видом діяльності.

Фінансовий потенціал суб'єктів господарювання регіону як потужне джерело забезпечення розвитку територій має важливе значення, що полягає у:

- забезпеченні виробництва суспільних благ задля задоволення потреб населення (товарів, послуг тощо);
- оплаті праці населення;
- формуванні (акумуляуванні) інвестиційних накопичень, що, в свою чергу, можуть бути спрямовані на реалізацію проектів регіонального розвитку.

На нашу думку, принциповим моментом в процесі стимулювання розвитку підприємницького потенціалу територій є створення сприятливого інвестиційного клімату. На цьому наголошує і Варналій З.С.: «Саме завдяки цьому можна досягти підвищення ділової активності та економічного зростання в регіональному вимірі, забезпечити підвищення конкурентноздатності місцевих підприємств і їх здатності протистояти економічній експансії ззовні, мінімізувати глобальні ризики для господарського комплексу регіону» [4, с. 364].

Зокрема, вважаємо необхідним посилення уваги до внутрішнього інвестора, враховуючи важливе значення інвестиційних процесів для соціально-економічного розвитку як регіонів, так і країни в цілому. Зокрема, «плюсами» внутрішнього інвестування є:

- краща адаптованість внутрішніх інвесторів до вітчизняних умов ведення бізнесу;
- орієнтація діяльності на довгострокову перспективу;

- спрямованість уваги інвесторів на розширення внутрішнього ринку;
- направленість на розвиток територіальної інфраструктури;
- розуміння того, що небажані наслідки діяльності негативно впливатимуть на них самих тощо.

До того ж, необхідно враховувати певні ризики «неякісних» зовнішніх інвестицій, а саме:

- поглинання іноземним капіталом внутрішнього ринку;
- експансія транснаціональних корпорацій на територію регіону;
- монополізація регіональних ринків потужними зарубіжними корпораціями;
- «експорт» застарілої техніки та низьких технологій на територію регіону;
- нераціональне використання внутрішнього потенціалу регіону;
- нанесення екологічної шкоди регіону;
- нижча можливість органів місцевої влади контролювати іноземних інвесторів у порівнянні із місцевими тощо.

Враховуючи вищенаведене, необхідна розробка системи заходів, які б стимулювали накопичення внутрішнього інвестиційного ресурсу та дозволили б залучати «якісні» зовнішні інвестиції.

Отже, необхідна розробка та впровадження інструментарію створення регіонального інвестиційного ринку з метою стимулювання розвитку підприємницького потенціалу регіонів. На нашу думку, налагодженню механізму співпраці із потенційними інвесторами сприятимуть такі заходи:

1. Надання пільг місцевим підприємствам-інвесторам (пріоритети – інвестиції у регіональні (місцеві) проекти, інноваційна діяльність).

2. Поєднання прямого бюджетного субсидування з приватним фінансуванням інвестиційних проектів ендогенно орієнтованого розвитку регіонів. Для заохочення і підтримки приватних інвесторів надання податкових пільг та знижок.

3. З метою залучення фінансування ендогенних проектів муніципалітетам доцільно випускати спеціальні облігації ендогенного розвитку (облігації промислового розвитку і т. д.). З часом отримані

кошти будуть відшкодовуватися за рахунок доходів новостворених підприємств. Отже, система пільг буде виконувати роль інструментів підтримки ендogenousного розвитку та сприятиме загальному стимулюванню внутрішніх нагромаджень у регіонах.

4. Запровадження практики концесій. Концесія передбачає передачу в експлуатацію на визначений тривалий термін об'єктів муніципальної власності, які потребують зазвичай великих інвестиційних вкладень. (Прикладом є будівництво моста «Нормандія» у Франції [4]. Торгово-промислова палата м. Гавра була генеральним замовником і діяла як концесіонер. Фінансування проекту здійснювалося міжнародним консорціумом з двадцяти банків за підтримкою трьох департаментів і регіону Верхня Нормандія, що надали фінансові гарантії. Кредити погашалися за рахунок доходів від експлуатації Танкарвильського моста та моста «Нормандія» до кінця терміну дії концесії. Після закінчення терміну концесії у 2026 році об'єкт повинен перейти у власність держави).

Висновки. Отже, у статті визначено умови ефективного використання та нарощення підприємницького потенціалу регіонів. Запропоновано такі напрями стимулювання розвитку підприємницького потенціалу регіонів, а саме: надання пільг місцевим підприємствам-інвесторам; надання вільних земельних ділянок, об'єктів незавершеного будівництва і реконструкції підприємницьким структурам у довгострокову оренду на інвестиційних умовах; поєднання прямого бюджетного субсидування з приватним фінансуванням інвестиційних проектів; випуск спеціальних облігацій ендogenousного розвитку (облігацій промислового розвитку і т. д.); запровадження концесійних договорів між муніципальною (місцевою) владою і бізнесом щодо фінансування великих об'єктів, ін.

1. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: монографія / За ред. З. С. Варналія. – К. : Знання України, 2005. – 498 с.
2. Антонік В., Ковальчук В., Бережний К. Сучасний стан та проблеми розвитку підприємництва / В. Антонік, В. Ковальчук, К. Бережний // Економічний аналіз. – Випуск 3 (19). – 2008. – С. 18–21.
3. Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.academia.org.ua/?p=242>
4. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / За ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 768 с.